

Uyum Protokolü'nün Onaylanma Prosedürü:

Ankara Anlaşması'nı 10 yeni AB üyesi ülkeye genişleten Uyum Protokolü'nün Türkiye tarafından onaylanma prosedürü ile ilgili tartışmalar devam etmektedir. Dış siyasette protokolün Türkiye tarafından uygulamaya konması beklentisi sürmektedir. Bu beklenti Müzakere Çerçeve Belgesi'nde: "Türkiye'nin Ortaklık Anlaşmasında ve Ortaklık Anlaşmasını tüm yeni AB üye devletlerini içine alacak şekilde genişleten Ek Protokolünde yer alan yükümlülükleri yerine getirmesi"¹ şeklinde yer bulmuştur.

Çatışma noktası, Uyum Protokolü'nün Türkiye'nin AB'yle arasındaki gümrük birliğini Güney Kıbrıs Rum Yönetimi'ni de kapsayacak şekilde genişletecek olmasıdır. Bu ise, uygulamada Türk limanlarının "Kıbrıs Cumhuriyeti" bayraklı gemilere açılması gibi birtakım sonuçlar doğuracak, dolayısıyla tanınma tartışmalarına yeni bir boyut kazandıracaktır. Her ne kadar mevcut hükümet yayınladığı deklarasyonla protokolün yürürlüğe girmesinin "Kıbrıs Cumhuriyeti"nin tanınması anlamına gelmeyeceğini belirtmiş olsa da, ahde vefa ilkesinden dolayı imzalanan anlaşma hükümleri geçerli olduğundan, bu deklarasyonun hukuki bir geçerliliği yoktur.²

Yukarıda bahsi geçen hususlar gözönünde bulundurulduğunda Uyum Protokolü'nün uygulamaya konması zorunluluğu ve bunun yaratacağı sonuçlar yukarıda da bahsedildiği üzere aşikar olduğundan, tartışmalar sözkonusu belgenin meclis onayına sunulmasının gerekip gerekmediği noktasına taşınmıştır. Bir kesim sözkonusu belgenin meclis tarafından onaylanmasının gerekli olmadığını iddia etmekte, gerekçe olarak da Gümrük Birliği kararının bizzat kendisinin meclis onayına sunulmadığını, dolayısıyla bu kararın "türevi olan daha alt düzeydeki bir metin için TBMM'ye gidilmesinin [hatalı olacağını]"³ öne sürmektedir.

Uluslararası bir sözleşmenin meclis onayına sunulmasının esasları Anayasa'nın 90. maddesi ile belirlenmiştir. Buna göre, yürürlüğe girmeleri halinde üst hukuk statüsü kazanmalarından ötürü uluslararası anlaşmalar meclis onayına tabidir. Dolayısıyla Ankara Anlaşması meclis onayından geçmiştir.

¹ Müzakere Çerçeve Belgesi Madde 6.

² 21 Eylül 2005 tarihli AB (karşı)deklarasyonu 2. maddesi

³ Murat Karayalçın(SHP Genel Başkanı) 31/07/2005

Ne var ki, “Milletlerarası bir anlaşmaya dayanan uygulama anlaşmaları ile kanunun verdiği yetkiye dayanılarak yapılan ekonomik, ticari, teknik veya idari anlaşmaların Türkiye Büyük Millet Meclisi’nce uygun bulunması zorunluğu yoktur”⁴ O halde, 1963 Ankara Anlaşması’na dayanan Ortaklık Konseyi’nin bir kararı olan gümrük birliği meclis onayına tabi değildir.

Uyum Protokolü ise 10 yeni katılımcıya genişletmek suretiyle halihazırdaki kanun hükmünde anlaşmaya (Ankara Anlaşması) değişiklik getirmesi hasetiyle anayasanın aynı maddesine göre meclis onayından geçmek durumundadır.

⁴ T.C Anayasası Madde 90